

برگزار کردن یا نکردن کنکور؟ مسأله این نیست

مسأله این است که هریک از طرف‌ها، برگزار کردن یا نکردن کنکور را چقدر، به چه جهتی و در چه افق زمانی برای خود خوب یا بد ارزیابی می‌کنند. مسأله وزن دادن به پیامدهای متفاوت برای طرف‌های متفاوت هم هست.

مسأله کنکور امسال از جنس حقوق شهروندی و اخلاق هم هست. آیا «حکمران حق دارد و اخلاقی است که شهروند را به انجام کاری (شرکت در کنکور) وادار کند که بر اثر آن جاننش در خطر بیفتد؟» و آیا «حکمران حق دارد شهروند را از کاری باز دارد (ممانعت از شرکت در کنکور) که ممکن است به از دست رفتن فرصتی در زندگی، یا یک سال تأخیر در ورود به دانشگاه و اساساً تغییر احتمالی مسیر زندگی منجر شود؟» ترکیب منافع و ملاحظات متنوع طرف‌های درگیر در مسأله کنکور با بعد حقوقی/اخلاقی هر دو گزینه برگزار کردن یا نکردن کنکور، پیچیدگی را افزایش می‌دهد. مسأله وقتی پیچیده‌تر می‌شود که در نظر بگیریم شاید کرونا سال دیگر یا سال‌های دیگر هم باشد و همین سوالات در سال‌های دیگر هم مطرح می‌شوند.

والدینی را در نظر بگیریم که فرزند پسر ی دارند که اگر امسال در کنکور شرکت نکنند یا قبول نشود باید به سرایزی برود، یک سال هم تحت فشار درس خواندن بوده و احتمالاً برای کلاس آموزشی هم زیاد هزینه کرده است. گونه دیگری را لحاظ کنید که فرزندی دارند که یک سال دیگر فرصت دارد. این دو احتمالاً نظرات متفاوتی دارند. اگر کنکور برگزار شود و کرونا افزایش یابد، نظام بهداشت و درمان مشکل جدی پیدا می‌کند و اگر برگزار نشود و دانشگاه‌های علوم پزشکی ورودی جدید نداشته باشند، باز همان نظام بهداشت و درمان نوع دیگری از مشکل پیدا می‌کند. این وضعیت‌های پر از پیچیدگی برای همه طرف‌های دارای منافع مشروع در این قضیه مطرح است.

هیچ راه‌حل قطعی در دست یاب‌د رستی برای مسأله برگزار کن/ن نکردن کنکور وجود ندارد. فکر می‌کنم وقتی به مناقشه برانگیز بودن این مسأله نگاه کنیم، ماهیت مسأله عوض می‌شود. مسأله اصلی این نیست که کنکور برگزار بشود یا نشود، بلکه آن است که «آیا همه طرف‌های درگیر در مسأله می‌توانند از مسیر گفت‌وگو بر اساس داده و شواهد معتبر، به راه‌کاری رضایت‌بخش/اطمینان‌بخش (نه درست/متقن) دست یابند؟» آیا حکمرانان (در این مورد با محوریت وزارت آموزش و پرورش و وزارت علوم و وزارت بهداشت) قادرند گفت‌وگویی اجتماعی برای رسیدن به راه‌کاری رضایت‌بخش و متقاعدکننده را پیش بگیرند؟ بایاید به یک راه‌کار فرضی بیندیشیم. آیا حکمران می‌تواند در گام اول، شهروندان را برای مشارکت کردن یا نکردن در کنکور مخیر کند و به دلیل بیم جان از شرکت در کنکور خودداری می‌کنند و از این بابت ممکن است فرصت شرکت در کنکور سال آینده را از دست بدهند (نظیر کسانی که سربازی می‌شوند)، یک سال دیگر فرصت شرکت کردن بدهد؟ این یعنی گزینه شرکت کردن یا نکردن را به انتخاب شهروند وابسته سازد و خود را از دوراهی اخلاقی-حقوقی تحمیل گزینه‌ای بر شهروند برهاند. این بدان معناست که شهروند برای حفظ جان‌ش از یک سال عمرش مایه می‌گذارد و حکمران هزینه انتخاب شهروند را می‌پذیرد اما هزینه تقصان در مشروعیت و اتهام بی‌تدبیری از خود دور می‌کند. این همان ماهیت بینابینی و رضایت‌بخشی (تقسیم منفعت و هزینه بین کنشگران) است. حکمران در گام دوم می‌تواند بر سر شرایط برگزاری کنکور با کسانی که انتخاب‌شان مشارکت در کنکور است گفت‌وگو کرده و فرآیند اطمینان‌بخشی درخصوص رعایت حداکثری ملزومات بهداشتی برگزاری کنکور را طی کند. کلیت جامعه نیز یک طرف این گفت‌وگوست و اطمینان می‌یابد که بر اثر تعقیب منافع صاحبان نفع (شرکت‌کنندگان کنکور) خسارتی عمومی (فرایتر شدن بیماری) ایجاد نمی‌شود. حکمرانی در این میان تلاش می‌کند تا پیامدهای هر اقدام را نیز برای همه ذینفعان تشریح کرده و آمادگی لازم برای جلوگیری از هر پیامد بد و مواجهه با پیامدهای ناگزیر را نیز ایجاد کند. این بحث درباره راه‌کار فرضی را می‌توان بسیار بیشتر ادامه داد، اما قصدم این است که نشان دهم ورود به مسأله از منظر راه‌کار درست یا نادرست، پیچیدگی، اجتماعی و گفت‌وگویی بودن مسأله را نادیده گرفته

و در عمل جامعه را دوقطبی (مخالفت و موافقان) کرده و در نهایت اعتبار حکمران را مخدوش می‌سازد. حکمران هریک از این دو گزینه را که در پیش بگیرد، با نقدتند طرف مقابل مواجه می‌شود و بی‌اعتبار خواهد شد و تا ابد باید پاسخ‌گوی پیامدهای بدی باشد که بر هر گزینه مرتب است. حکمران باید بداند که در چنین مسأله‌ی، گزینه درست وجود ندارد بلکه باید به راه‌کار رضایت‌بخشی برسد که تعداد هر چه بیشتری از جامعه آن را خوب تلقی کنند و کلیت جامعه برای رعایت ملزومات تعدیل مسأله در سطحی رضایت‌بخش و مواجهه با پیامدهای آن آماده شود. این راه‌کار رضایت‌بخش نیز در فرآیندی اجتماعی- گفت‌وگویی به دست می‌آید.

اگر از این زاویه به برگزار کردن یا نکردن کنکور امسال بنگریم، مسأله اکنون این است که حکمران قادر نیست صورت‌بندی دوقطبی نشده‌ای از کنکور ارائه کرده، جامعه و همه طرف‌های درگیر را به گفت‌وگویی درباره آن فرا بخواند و به تأمل اجتماعی در راه‌حل‌های گوناگون و ساختن راه‌کاری رضایت‌بخش وارد کند. حکمران گویی فقط دوگانه برگزار کردن یا نکردن کنکور را در اختیار دارد و قادر نیست به راهبردی نظیر «ساختن راه‌کاری بینابینی مبتنی بر علایق، انتخاب‌ها و شرایط متفاوت کنشگران درگیر در مسأله» بیندیشد. شرایط متفاوت ذینفعان، جغرافیا، افق زمانی گوناگون طرف‌ها در محاسبات حکمران جای ندارند. مسأله حکمران به عوض «ساختن راه‌کار بینابینی رضایت‌بخش» به «انتخاب کردن یکی از دو گزینه» و متقاعد کردن یا واداشتن طرف‌های درگیر به پذیرش درستی انتخاب خود و تحمیل پیامدهای آن تقلیل یافته است.

اینجاست که یکی از بزرگ‌ترین ناتوانی‌های حکمرانی ما آشکار می‌شود. نظام حکمرانی که قبلاً آن را با «دست‌ورزان گنگ‌زبان»- فقط با دانستن کاری‌کند و زبان تعامل و گفت‌وگو ندارد - توصیف کرده‌ام، نمی‌تواند شواهد درباره مسأله را سازماندهی کند، نسبت به تحلیل آنها اقدام نکند، با ذینفعان و همه طرف‌های درگیر در مسأله به اشتراک بگذارد، پذیرای روایت‌های ایشان از مسأله بشود، همه روایت‌ها را در معرض قضاوت عمومی قرار دهد و بپذیرد که بر سر «ساختن راه‌کار رضایت‌بخش و متقاعدکننده» و نه «واداشتن همه طرف‌ها به پذیرش انتخاب حکمران» دست، نسبت به تحلیلی آنها اقدام کرده، با ذینفعان و همه کارهایی که باید انجام دهد، دست به دامن عبارت هایی می‌شود که بیشتر پوششی برای ناتوانی سیاستگذار و حکمران در درک ماهیت مسأله و پرداختن به آن در قالبی فراتر از شیوه‌های آشنا و مألوف سیاستگذاری و حکمرانی است. مسأله این است که حکمرانی ماهیت مسأله را درک نمی‌کند و از گنگ‌زبانی و لکنت در طرح مسأله یا ذینفعان و فراهم کردن بستر اجتماعی رسیدن به راه‌کارهای بینابینی متقاعدکننده و جمعی عاجزاست.

- یکشنبه ۱۹ مرداد ۱۳۹۹
- سال بیست و ششم
- شماره ۷۴۱۴

گروه سیاسی/ در فاصله کمتر از یک

سال تا انتخابات ۱۴۰۰، صحبت از سه طرح هم‌زمان برای اصلاح قانون انتخابات شورایاه، مجلس و ریاست جمهوری مطرح است. سه طرحی که قرار است تحولاتی جدی برای فرآیند این انتخابات‌ها ایجاد کنند. این شاید در ظاهر اتفاق جدید نباشد؛ خصوصاً در دوره اخیر مجلس بحث اصلاح قوانین انتخاباتی کشور همیشه مطرح بوده و نزدیک شدن به هر موعد انتخاباتی، شور و شوق نمایندگان برای فعالیت در این حوزه را بیشتر می‌کرده. اما واقعیت این است که این بار ماجرا فرق دارد؛ مجلسی‌ها در حالی از سه طرح هم‌زمان برای اصلاح قوانین انتخاباتی کشور سخن می‌گویند که لایحه جامع انتخابات از ۱۸ ماه پیش در بهارستان خاک می‌خورد.

تقارن آن سه طرح و معطلی بررسی این لایحه یک بار دیگر این سؤال را پیش می‌آورد که مسأله «لایحه محوری» کجای فعالیت‌های تقنینی بهارستان است؟

لایحه محوری؛ وعده‌ای برای آغاز مجلس یازدهم

روز ۶ خرداد، یک روز قبل از مراسم افتتاحیه مجلس یازدهم محمدباقر قالیباف در یک سخنرانی در نشست «هم‌افزایی برای تشکیل مجلس قوی، کارآمد و انقلابی» اینچنین گفته بود: «باید لایحه محوری را مدنظر قرار دهیم و در صورتی که دولت لایحه ارائه نداد، باید از ابزارهای قانونی خود در این زمینه استفاده کنیم.» سخنی که محتوای آن روز بعد در مراسم افتتاحیه مجلس هم مورد تأکید رئیس جمهوری قرار گرفت. با این اوصاف انتظار می‌رفت که نمایندگان مجلس یازدهم در انجام وظیفه قانونگذاری بیشتر از اینها متوجه لوائح باشند و حداقل در شرایطی که در یک موضوع لایحه‌ای چنین جامع وجود دارد، از ارائه طرح‌هایی که عموماًنگاهی بخشی و مختصر دارند پرهیز کنند. اما فقط این نیست؛ لایحه جامع انتخابات محصول

سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری در حوزه اصلاح قوانین انتخاباتی و ماه‌ها کار کارشناسی در بدنه دولت است. به این معنا که هم سعی شده الزامات مورد تأکید سیاست‌های ابلاغی در آن رعایت گردد و هم از طرفی با توجه به انباشت تجارب و مطالعاتی که دارای پیشینه‌های اجرایی و کارشناسی هستند، اصلاحاتی بنیادین و هدفمند در نظام انتخاباتی کشور پیش‌بینی شده است. حال آنکه بعید است نمایندگان مجلس تنها سه ماه بعد از تشکیل مجلس یازدهم در طرح‌های انتخاباتی خود چنین بسترهایی را فراهم کرده باشند.

لایحه دولت‌یا طرح‌های شاخ‌برده؟ در جلسه یکشنبه هفته گذشته مجلس نزدیک به ۶۵ لایحه معوق مانده دولت انجام پیش در بهارستان خاک می‌خورد.

و از جمله لایحه جامع انتخابات در مجلس دهم از سوی قیات رئسه اعلام وصول شد و حالا این لایحه به عنوان یکی از اولویت‌های اصلی آن ۶۵ مورد، روی میز مجلسی‌هاست. به موازات این هم ابوالفضل ابوترابی، عضو کمیسیون شوراها و امور داخلی مجلس ۶ مرداد ماه با اشاره به دستورکار این کمیسیون درباره اصلاح قانون انتخابات، به تسنیم گفته بود: «سه طرح درباره اصلاح قانون انتخابات شوراها، مجلس و ریاست جمهوری در دستور کار کمیسیون است که کار گروه آن تشکیل شده است.» تا اینجا کار نیز کلیات طرح اصلاح انتخابات شوراها در کمیسیون تصویب و رونمایی شده که مهمترین وجه آن گرفتن جایگاه مجلس به عنوان محور اصلی نظارت بر انتخابات است. در این طرح تأیید صلاحیت از نمایندگان مجلس گرفته شده و این وظیفه به عهده کمیسیون ملی انتخابات گذاشته شده است که ۳ عضو شورای نگهبان، ۲ نفر از قوه قضائیه و ۳ نماینده مجلس در آن عضویت خواهند داشت. سؤالی که پیش می‌آید این است که آیا با توجه به وارد شدن دوباره لایحه جامع انتخابات به دستورکار مجلس، آیا

لایحه جامع انتخابات‌انطور که از متن منتشر شده آن بر می‌آید، تمام قوانین انتخاباتی کشور را ذیل یک قانون واحد تجمیع کرده تا ماحض یک‌راندگی قوانین در این حوزه رفع و رجوع شود. چه اینکه پیشتر «سیدسلمان سامانی» سخنگوی وقت وزارت کشور هم نبود انسجام در قوانین انتخاباتی و مقررات، همچنین در عرصه قوانین و مقررات، همچنین فقدان وحدت رویه در فرآیندهای اصلی

انتخابات مختلف از جمله نحوه تشکیل و ترکیب هیأت‌های اجرایی و حیطه اختیارات آنها، نحوه حضور نمایندگان نامرد‌ها در شعب اخذ رأی، سیستم رأی‌گیری سنتی و وجود خلأ قانونی درخصوص بازگویی فناوری‌های نوین در برگزاری انتخابات را از دلایل اصلی تدوین این لایحه بر شمرده بود. این اما شاید فقط ویژگی شکلی تغییراتی باشد که این لایحه درصدد انجام آن بر آمده. چه آنکه در بخش محتوایی از نکات متمایز این لایحه می‌توان فراگیری، شفافیت هزینه‌های انتخاباتی، برگزاری انتخابات الکترونیک و تدوین مجازات‌های متناسب با جرایم انتخاباتی را بر شمرده. همچنین در بخش‌های مربوط به ابفای نقش گروه‌های اجتماعی تحولاتی جدی در حوزه کنشگری احزاب، شکل‌های غیردولتی و زنان به چشم می‌خورد. مسأله دیگری که لایحه جامع انتخابات به آن پرداخته، چند و چون نظارت شورای نگهبان است. در این لایحه تأکید شده که هرگونه اظهار نظر از سوی شورای نگهبان در مقام نظارت تنها بر نحوه اعمال قانون حاضر توسط مجری انتخابات است و

- http://irannewspaper.ir
- editorial@irannewspaper.ir

لایحه جامع انتخابات معوق مانده از مجلس دهم حالا روی میز نمایندگان مجلس یازدهم است

سایه طرح‌های انتخاباتی بر سر لایحه جامع دولت

خانه ملت

تقنینی خود در این حوزه را معطوف طرح خود برای اصلاح قانون انتخابات مجلس کند که به طرح استانی شدن انتخابات مشهور شده بود. طرحی که نهایتاً هم بخش‌های اصلی آن با مخالفت شورای نگهبان مواجه شد و به نتیجه نرسید. تقنینی نامزدهای انتخابات وجود و وجود ابهامات در شرایط عمومی و اختصاصی داوطلبان انتخابات ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی و شوراها، عدم شفافیت مواد قانونی مرتبط با تبلیغات انتخابات و نبود قانون و ضوابط لازم در زمینه به‌کارگیری شیوه‌های نوین تبلیغات انتخاباتی، همچنین پیش‌بینی مجازات‌هایی مؤثر و پیشگیرانه در برخورد با جرائم انتخاباتی و متخلفان از دیگر دلایل مهم ضرورت تهیه قانون جامع انتخابات است که در لایحه دولت به آن پرداخته شده است.

آیا مجلس یازدهم به لایحه محوری برمی‌گردد؟

یکی از انتقاداتی که به عملکرد تقنینی مجلس دهم وارد می‌شود همین بی‌توجهی به لایحه جامع انتخابات است. در حالی که این لایحه اسفند ۹۷ بود. در حالی که مجلس دهم وصول شده بود اما مجلس یازدهم به لایحه محوری متمایل شوند.

توصیه‌هایی درباره برگزاری آیین‌های سوگوار محرم

رئیس جمهور همچنین روز پنجشنبه در جلسه کمیته‌های تخصصی ستاد ملی مقابله با کرونا گفت: برابر همه قرآن و شواهد علمی موجود، اجرای دقیق و صحیح پروتکل‌های بهداشتی، تنها راه مبارزه قطعی با شیوع ویروس کرونا است. رئیس جمهوری در تشریح روند تدوین تضمین‌ای لازم برای اجرای دقیق دستورالعمل‌های بهداشتی اظهار داشت: ستاد ملی مقابله با کرونا با بررسی دقیق درخصوص فاصله‌گذاری هوشمند اجتماعی، دستورالعمل‌های لازم برای تضمین هم‌زمان سلامت مردم به بهترین نحو، در کنار تأمین شرایط مناسب برای تدوین تفکیک عادی و برقراری فعالیت‌های اقتصادی و معیشتی مردم را تدوین کرده است. روحانی اضافه کرد: در این راستا هر جا که احساس می‌شد سبک زندگی مردم باید تغییر کند، موضوع در یک روند اقناعی ایرانیان نیز بسیار انگیز و آلوده‌بار بود مردم ایران شریک در ملت لبنان هستند. روحانی اظهار داشت: وزرای امور خارجه و بهداشت و درمان ایران و همچنین رئیس سازمان هلال احمر موظف شده‌اند تا با همتایان خود، به شکل مستمر در تماس باشند تا بتوانیم هرگونه نیازمندی و کمک به مردم و کشور دوست و برادرمان لبنان را با سرعت پاسخ دهیم. میشل عون، رئیس ملت ایران در حادّه انفجار بندر بیروت، گفت: ملت لبنان همواره قدردارن توجه و محبت ملت و دولت ایران به خود بوده و تعریف و تحبیب ضمانت‌های لازم برای

اجرای این دستورالعمل‌ها بوده است. روحانی ادامه داد: بر این اساس دستگاه‌های ستاد، رئیس جمهوری تصدیق کردند: مجدداً تأکید می‌کنم که امسال متولیان مراسم عزاداری حضرت اباعبدالحسین (ع) فقط مسئول برگزاری شکوهمند این مراسم نیستند، بلکه در ابتدا مسئول صیانت از سلامت و جان عاشقان و علاقه‌مندان به خاندان پیامبر (ص)، امام حسین (ع) و یاران باوفایش هستند. روحانی تأکید کرد: انتظار از دستگاه‌های مرتبط با برگزاری مراسم سوگوار محرم این است که تا فرصت باقی‌مانده، ابتکارات و نوآوری‌های‌شان را برای برگزاری آیین‌های عزاداری، در چارچوب پروتکل‌های بهداشتی به اطلاع مردم برسانند تا این آیین‌ها با کمترین تجمع و عمدتاً در فضای مجازی، به شکلی متفاوت که باعث عدم تجمع و احتمال سرایت بیماری می‌شود، برگزار شوند. در این جلسه پیشنهادهای جمع‌بندی شده از سوی کمیته‌های اجتماعی-امنیتی و درمان درخصوص تعیین جرایم و مجازات برای عدم رعایت دستورالعمل‌ها در سه حوزه ادارات و دستگاه‌های دولتی، اصناف و محیط‌های کسب و کار و حوزه عمومی و مردمی مورد بحث و بررسی قرار گرفت و پس از تهایی شدن و تصویب آن در ستاد ملی مقابله با کرونا ابلاغ خواهد شد. در عین حال تمامی دستگاه‌های دولتی، ارگان‌ها و نهادهای کشور موظف شدند در موعد مقرر برنامه اختصاصی دستگاه خود را در سه سرفصل صیانت از سلامت کارکنان، صیانت از سلامت مراجعین و تدابیر خدمت‌رسانی با رعایت دستورالعمل کمیته‌های مختلف ستاد ملی مقابله با کرونا تحت عنوان برنامه «سازگاری با کرونا» به کمیته اجتماعی-امنیتی ارائه کنند.

که در این سال پایانی نیز تقید خبرنگاران به حقیقت، پشتیبان فعالیت‌های دولت خواهد بود.

رئیس جمهوری عبدالغیر خرم‌ابه مراجع عظام تقلید تبریک گفت

رئیس جمهوری همچنین در تماس تلفنی با مراجع عظام تقلید ضمن تبریک عبدالغیر خرم، برای آنان سلامتی و عزه و رفاهتی سربار برای ارتقاء و پیشرفت جمهوری ایران را آرزو توفیق نمودند.
■ **اعلام آمادگی برای کمک به مردم ودولت لبنان**

روحانی همچنین روز پنجشنبه در گفت‌وگوی تلفنی با میشل عون رئیس جمهوری لبنان، ضمن ابراز همدردی از سوی دولت و ملت ایران با دولت و ملت لبنان، گفت: حادثه انفجار بندر بیروت برای ایرانیان نیز بسیار انگیز و آلوده‌بار بود مردم ایران شریک در ملت لبنان هستند. روحانی اظهار داشت: وزرای امور خارجه و بهداشت و درمان ایران و همچنین رئیس سازمان هلال احمر موظف شده‌اند تا با همتایان خود، به شکل مستمر در تماس باشند تا بتوانیم هرگونه نیازمندی و کمک به مردم و کشور دوست و برادرمان لبنان را با سرعت پاسخ دهیم. میشل عون، رئیس ملت ایران در حادّه انفجار بندر بیروت، گفت: ملت لبنان همواره قدردارن توجه و محبت ملت و دولت ایران به خود بوده و تعریف و تحبیب ضمانت‌های لازم برای

President.ir